

גם עגלים בינוניים להתיישובות חדשה. ולמה זה? — נתחיל בארץ לטפל בפרות הטובות שלנו, ניתן את התנאים שיש באפשרותנו לתת להן וגם אנו נגיע לפרות רקורדיות ולעגלים שלא יפלו מהעגלים היקרים ביותר בעולם.

כפר גלעד

ישראל לוי

(הועתק מ"השדה", כרך ל', תש"י — 1950)

בדו"ח של ביקורת החלב מדי שנה, אני בא למסר קנה שיש בארצנו כבר כיום חומר גידולי משובח, שע"י טיפול מיוחד אפשר להביאו בלי קושי לתנובות של הפרות הרקורדיות המפורסמות בערלם. ומכאן הפתח להספקת עגלים לגידול מפרות כאלו, מבלי להזדקק ליבוא. ואנו הרי הזמנו מאמריקה לא רק "מקארינשן פארם" עגלים (אלה יעלו כל אחד 2000 דולר), אלא הזמינו

יום עיון למזריעים

יום העיון השנתי למזריעים של אגודת "און" הפך למוסד קבע ויש לראות בו ברכה למזריעים לטובת ציבור הבוקרים כולו. השנה התקיים יום העיון במדרשת רופין ב-26.11.68. הוא הוקדש רובו ככולו לשאלות הפוריות והדרכים לשיפורן. שלוש הרצאות נשמעו ביום זה ובעקבותיהן התקיים דיון פורה, שמן הראוי להביא את תכנם של הדברים לציבור הבוקרים הרחב מעל דפי "משק הבקר והחלב".

ד"ר איילון הרצה על מחקריו, בבעיות הפריות המבוצעות על קבוצות של 10 פרות במחזור של 4-5 פעמים בשנה, ז"א — ההסתכלות והניסויים נעשים ב-40-50 פרות במשך שנה. הוא סיכם:

1. הדבר הראשון והחשוב לתקנת הפוריות, הוא — איבחון נכון של ההתייחסות ע"י הבוקר. הריר בלבד אינו עדיין הסימן המובהק והבטוח לדרישה. הוא עשוי להופיע 2 ימים לפני ההתייחסות ולהימשך כיומיים לאחריה.

2. הפרה המתייחסת היא זו שקופצים עליה והיא עומדת ואינה מסרבת.

3. הבדיקות המופרזות בספאקולום יש בהן משום נזק לפוריות. הן מעוררות לעתים דרישות מדומות (ריר ללא קפיצות) וההזרעות שנעשות הן לבטלה.

4. במעקב אחרי 180 התייחסויות של פרות בקבוצות הניסיון, 80% מהן התגלו בשעות הבוקר ורק 10% בשעות של לפנות ערב. 10% הנוספים גילו בדיקות של הרופא. רצוי לכן לעקוב אחרי ההתייחסויות בשני חלקי היום.

5. ב-90% מכלל ההתייחסויות שנראו לעין בוצעה הזרעה עם תוצאות משיבועות רצון.

6. ההתייחסויות נמשכות כ-24 שעות. רצוי להזריע את הפרה, כשרואים אותה בדרישה עירנית, בהנחה שהחלה כבר לפני שעות אחדות. 7. הזרימה חיה ופעילה בגוף הבהמה המזוהרת כ-20 שעות ואין טעם להזריע פעמיים באותה ההתייחסות, אלא אם נמשכות הקפיצות על הפרה והיא אינה מסרבת.

8. בפרות המעקב בניסיון שהתייחסו בבוקר, נמצא למחרת בבוקר שהן כבר לאחר הביוץ, ואז אחרו כבר את מועד ההזרעה.

9. הופעת דרישה חוזרת 10-12 יום לאחר ההזרעה, אם לא נגרמה ע"י גרוי חיצוני, יש לראותה כלא נורמאלית וצריך לפנות לעצה ובדיקה ע"י הרופא.

10. רצוי להחזיק עגל "שדיך" בעדר, אבל תועלתו תהיה מרובה יותר אם יכניסוהו פעמיים ביום לזמן קצוב בלבד ולא להשהותו כל היום בעדר. העגל מעורר גם פעילות הורמונאלית רגישה יותר אצל פרות שמטבען הן שקטות בהתייחסות.

מ. הימן מסר סקירה על הכתוב בספרות המקצועית העולמית בשאלות הפוריות. הוא התחם בזה שגם בעולם הגדול במשק החלב המפורח מצב הפוריות אינו טוב יותר מאשר אצלנו. נמצא קשר ישיר בין התרחבות העדרים, הגדלת התנובה הממוצעת, השינויים בהזנה ותנאי המימון שק לבין הירידה בפוריות. מספר הימים בין ההמלטה וההתעברות החדשה בארץ קטן ב-4-5

תקוות גדולות להבהרת מצבים מסובכים וסתומים בבריאות ופוריות הבקר, תולה דני בסיכום הכרטיס החדש של הפרה במחשב אלקטרוני. כרטיס זה, שהוא משותף למזריע והרופא, ישקף את כל הטיפולים וההזרעות של הפרה וע"י סיכום מהיר ומקיף נגיע לידעת הזמנים הנכונים להזרעה והטיפולים הרפואיים היעילים. זה אמנם יגדיל את ההוצאות אבל יש תקווה שהן תשתלמנה.

לשאלה האם הפוריות קודמת לטיפוח, גילה דני אומץ כאשר הודה שעד גבול מסוים עדיפה הפוריות; אם יתגלו פרים משביחים שזירמתם לא תעמוד בהלם ההקפאה יוכרע דינם לפסילה. בעתיד הבירור יהיה קל יותר. יבחנו את זירמת הפר הצעיר, ועגל שזירמתו לא תעמוד בהקפאה — דינו לשחיטה.

בדיונים הובאה הצעה לחדש את בחינת המזריעים בפרות היוצאות לשחיטה, כי במשך השנים השתנה הרבה ביסודות המקצועיים וכן רצוי לאמן את המזריעים במישור איברי-המין של הפרה, מה שימנע הפלות במקרה של הזרעה פרה בהריון.

ולבסוף מדבריו של ד"ר הררי: הורדת גוף הצהוב. הוא רואה בזה תחליף מוצלח לטיפול ההורמונאלי שהיה נהוג בעבר. ההתייחסות שבאה כעבור 5–7 ימים, במידה והיא מלווה בהופעות ברורות וריר נקי, מביאה לרוב להריון.

ההזרעה בסוף הדרישה, כאשר מופיע ריר אדמדם, אפקטיבית, בתנאי שזה יהיה ריר אדמדם ולא דם רירי.

אחרי הפלה, בסימני התייחסות שגרתיים וריר נקי — יש להזריע. לאחר הפלה הרחם מקדים להתכווץ ומפתח פעולה מהירה נגד זיהום. נרשם ע"י ח. ב. יעקב

הערת המערכת

פירסום רשימתו של ח. ב. יעקב נתאחר, משום שהיא הגיעה למערכת כשחוברת 99 היתה כבר תחת מכש הדפוס, ולא היתה עוד אפשרות להכניסה לחוברת הנ"ל.

ימים בהשוואה לפרסומים מארצות עם משק חלב מפותח. בין הגורמים החשובים להריון הפרה הוא המנוחה הניתנת לפרה מההמלטה ועד להזרעה. לא כל המקדים זוכה. בשקילות ומדידות הרחם של פרות אחרי ההמלטה שנשחטו בבתי מטבחיים בחו"ל התברר שרחם הפרה חוזר למידה ומשקל נורמאליים רק כעבור 80–90 יום לאחר ההמלטה.

יש חשיבות רבה לתנאים ההיגייניים של הסביבה שבה מבוצעת ההזרעה, לטיב כליי ההזרעה ונקיונם ונהוג המזריע. צריך להגיש למזריע עזרה יעילה ושקטה. בל יראה הבוקר את המזריע כאורח הבא כאילו לביקור סתם ובל ינהל איתו שיחות בשעת ההזרעה. תן לו לבצע את עבודתו בשקט ובריכות. לא רצוי להשאיר את הפרה הרבה שעות קשורה. זה מגדיל את עצבנותה ומשפיע לרעה על ההתעברות. הבוקר צריך להיות נוכח בשעת ההזרעה ויחד עם המזריע להחליט בזירמת איזה פר להזריעה.

בשיטות ואמצעים לבדיקת זירמת הפרים הגענו לשכלולים המאקסימאליים הידועים לנו כיום ורק עירנות והקפדה מצד הבוקר והרופאים הווטרינאריים יכולים לעזור לשיפורים נוספים. דני קלי התרכז בדבריו בשאלות הזירמה הקפואה, הפצתה ופוריותה. מלבד היתרון הטייפוחי, ע"י הפצה מרובה יותר של זירמת פרים משביחים, יש גם יתרונות בהעלאת הפוריות. האפשרות של בדיקה יותר קפדנית, של אחסנת זירמה מעונות קרירות ונחות יותר לשימוש בעונות אחרות, חמות, כשטיב הזירמה הטריה ירוד, כל זה השפיע ללא ספק לטובה על הפריות.

הגענו כנראה, בתנאים הקיימים, לגבול מסוים בפוריות הבקר. שינוי לטובה יבוא קודם כל ע"י עבודת מחקר ושיתוף פעולה הדוק הרמוני בין המחלקה לפוריות במכון הווטרינארי וועדת הפוריות של החקלאית, חבל שהיחסים ביניהם השתבשו ללא הצדקה, הסובלים הם בעלי הבקר.